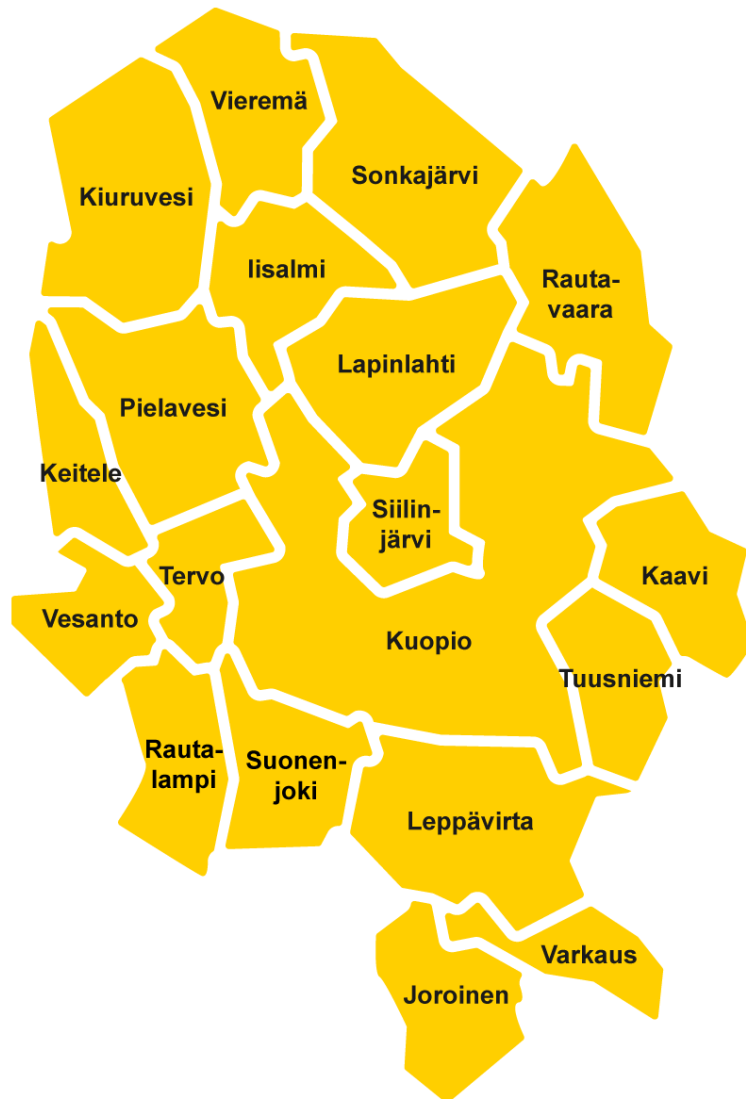

Ravitseminen osana vastuullista ruokapalvelun tuottamista

Kriteerit ja uudet työkalut vastuullisiin elintarvike- ja ruokapalveluhankintoihin –webinaari 21.11.2023

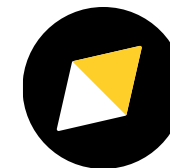
Laura Rantalainen
Ruokapalveluiden asiakasvastaava
Pohjois-Savon hyvinvointialue

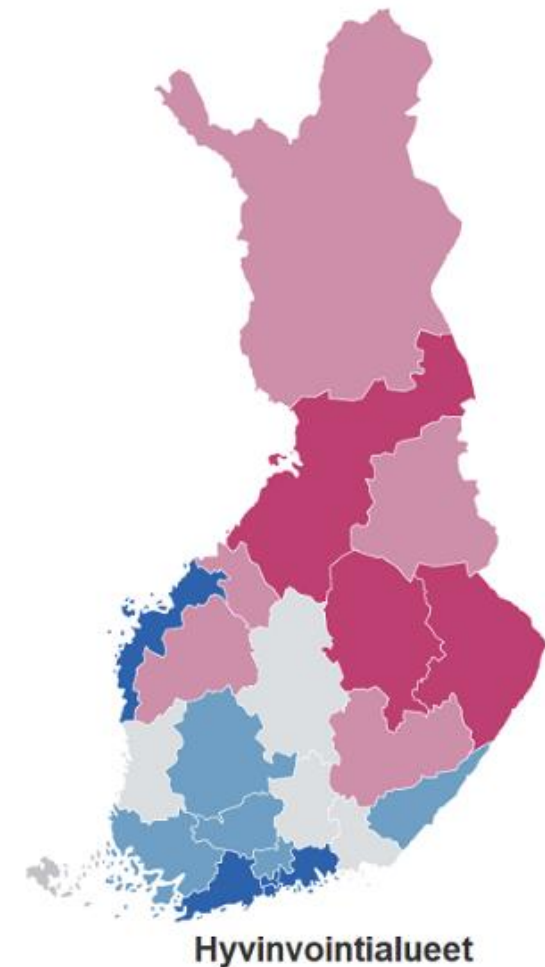
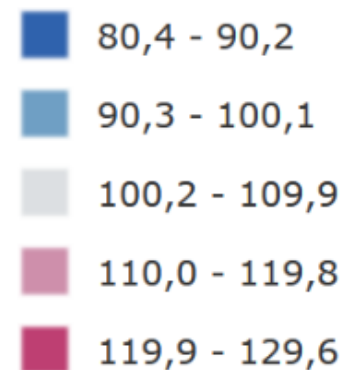
Pohjois-Savon hyvinvointialue

- Vastaa alueen sote- ja pelastustoimen palveluista
- Palvelujen piirissä yli 248 000 asukasta
- Työntekijöitä 12 800
- Toimimme 19 kunnan tai kaupungin alueella
- Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS)
- Aluesairaalat Iisalmessa, Kuopiossa ja Varkaudessa
- Sairaaloissa n.520 sairaansijaa
- Toimintamenot 1,4 Mrd€ (2023)
- Toiminta-alue:
- Pohjoisesta etelään 200 km ja
- Idästä länteen 140 km

SOTE-palveluiden tarve korkea Pohjois-Savossa

- Väestö ikääntyy
- Korkean sairastavuuden maakunta
  - Mielenterveys- ja päihdeongelmat
  - Lastensuojelu
  - Tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet, sydän- ja verisuonisairaudet

Lähde: THL sairastavuusindeksi (2017-2019)

Ruokapalvelut tuottaa in-house yhtiö Servica Oy

- Ruokapalveluostot 60M€ (2023)
- Elintarvikeostot 3,7 M€
- 340 000 aterialla/kk
- Yksityisiä pieniä palveluntuottajia 15 kpl

Ruokapalvelusopimuksen palvelukuvaus

Ruokapalvelun palvelukuvaukset palvelualueittain:

- **Perhepalvelut:** perhetukikeskukset, lastenkodit, perhekodit
- **Vammaisten palvelut;** asumisyksiköt, päivätoiminta
- **Peruspalvelut;** aluesairaalat ja terveyskeskuksien vuodeosastot
- **Erityispalvelut;** erikoissairaanhoido (KYS)
- **Ikääntyneiden palvelut;** asumispalvelut ja kotiin annettavat palvelut

Ravitsemuksen kriteerit ovat osa palvelukuvausta

KRITEERIPANKIN UUDET TYÖKALUT

- Vastuullisuuskriteerit
- Vastuullisuustavoitteet
  - Ekologinen kestävyys
  - Sosiaalinen kestävyys
  - Taloudellinen kestävyys
  - **Ravitseminen**
- Muu; esim. innovatiivisuus, elintarviketurvallisuus

VASTUULLISUUSTAVOITE

Ravitsemus

Elintarvikkeet ja ruokapalvelu → Ruokapalvelut → RAVITSEMUS

RAVITSEMUSLAATU

- Kriteerin nimi: **Sairauksien hoitoon tarvittavat ruokavaliot**
  - Kriteeri: Tarjoaja sitoutuu toteuttamaan sairauksien hoitoon tarvittavat ruokavaliot
- Kriteerin nimi: **Uskonnolliset ja eettiset ruokavaliot**
  - Kriteeri: Tarjoaja sitoutuu toteuttamaan sovitut uskonnolliset ja eettiset ruokavaliot.
- Kriteerin nimi: **Aterioiden ravitsemuslaadun kriteerien noudattaminen**
  - Kriteeri: Aterioiden ravitsemuslaadun kriteerien noudattaminen ravitsemussuositukseen kirjattujen ravitsemuslaadun vähimmäisvaatimusten mukaisesti

VASTUULLISUUSTAVOITE

Ravitsemuslaatu

- Kriteerin nimi: **Ruokailuaikojen ja ruokailuun varatun ajan noudattaminen**
  - Kriteeri: Ruokailuaikojen ja ruokailuun varatun ajan noudattaminen palvelusopimuksen mukaisesti.
- Kriteerin nimi: **Aterioiden ja välipalojen koostaminen ruokasuositusten mukaisesti**
  - Kriteeri: Aterioiden ja välipalojen koostaminen ruokasuositusten mukaisesti
- Kriteerin nimi: **Ravitsemuslaadun seuranta ja raportointi**
  - Kriteeri: Ravitsemuslaadun seuranta ja raportointi tilaajan määrittelemällä tavalla
- Kriteerin nimi: **Aterioiden aistittavaa laatua mitataan ja arvioidaan sopimuskauden aikana seuraavilla mittareilla**
  - Kriteeri: Aterian ulkonäkö, tuoksu ja maku

VASTUULLISUUSTAVOITE

Ravitsemuslaatu

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal tms.

Tuotekategoria

Ruokapalvelut

Vastuullisuustavoite

Ravitsemuslaatu

Hae hakusanalla

Ravitsemuslaatu

HAE KRITEREITÄ

Ravitsemus- ja ruokasuositukset toimivat ravitsemuslaadun kriteerinä

Taulukko 3. Ateria-ajat ympärivuorokautisessa hoidossa

- Aamupala kello 6–9
- Lounas kello 11–13
- Välipala kello 14–15
- Päivällinen kello 16–18
- Illtapala kello 19–22
- Myöhäisiltapala, yöpala ja varhaisaamupala yksilöllisesti

Aterioiden ravitsemuslaadun kriteerien vähimmäisvaatimukset

Pääruokatyyppi	Ravintosisältö / 100 g, enintään		
	Rasva g	Tyydyttynyt rasva g	Suola g
Pääruokapuurot* Hiutaleissa ym. kuitua vähintään 6 g /100 g	3	1	0,5
Keitot*	3 (5)**	1 (1,5)	0,5***-0,7
Laatikkoruokat, risotot, pasta-ateriat	5 (7)	2 (2)	0,6***-0,75
Pääruokakastikkeet (esim. kasviscurry, broilerikastike jne.)	9 (11)**	3,5 (3,5)	0,9
Kappaleruoat kastikkeen kanssa tai ilman	8 (12)**	3 (3,5)	0,9

- * Jos keitto- tai puuroaterian yhteydessä tarjotaan leivänpäällisiä (esimerkiksi leikkeleitä tai juustoa), käytetään Sydänmerkki-tuotteiden mukaisia kriteereitä.
- ** Suluissa olevat rasvaluvut koskevat kala-aterioita.
- *** Suolan määrän vaihteluväli, jossa alempi suolaraja koskee lapsille tarjottavaa ruokaa ja on kaikille pitemmän aikavälin tavoite.

Suosien	Ravitsemuslaatu huomioiden	Maltillisesti
Kasvikset (erityisesti juurekset) Palkokasvit (herneet, pavut, linssit)	Vähäkuituiset viljavalmisteen → täysjyvävalmisteen	Lihavalmisteen Punainen liha*
Marjat, hedelmät	Voi, voita sisältävät levitteet → kasviöljyt, kasviöljypohjaiset levitteet	Lisättyä sokeria sisältävät juomat ja ruoat
Kalat ja muut merenelävät	Rasvaiset maitovalmisteen → vähärasvaiset/rasvattomat maitovalmisteen	Jodioitu suola
Pähkinät ja siemenet		Alkoholijuomat

Aterioiden aistittavaa laatua mitataan ja arvioidaan sopimuskauden aikana: aterian ulkonäkö, tuoksu ja maku

